

Kúria

végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.139/2022/10.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke

Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, előadó bíró

Dr. Bartkó Levente, bíró

Dr. Varga Eszter, bíró

Dr. Hornyák Szabolcs János, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2023. május 23.

Az ügy tárgya: közokirat-hamisítás büntettének kísérlete és más bűncselekmény

Terhelt(ek): II. rendű

Első fok: Pesti Központi Kerületi Bíróság, 20.B.11.047/2017/112., ítélet,

tárgyalás, 2020. február 19.

Másodfok: Fővárosi Törvényszék, 20.Bf.7781/2020/28., ítélet,

tanácsülés, 2021. május 27.

Az indítvány előterjesztője: a II. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: a II. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a közokirat-hamisítás büntettének kísérlete és más bűncselekmény miatt az I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pesti Központi Kerületi Bíróság 20.B.11.047/2017/112. számú és a Fővárosi Törvényszék 20.Bf.7781/2020/28. számú ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 46.558 (negyvenhatezer-ötszázötvennyolc) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2020. február 19. napján kihirdetett 20.B.11.047/2017/112. számú ítéletével a II. rendű terheltet közokirat-hamisítás büntettének kísérlete [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont] miatt 2 évre próbára bocsátotta, és Magyarország területéről 2 évre kiutasította. Rendelkezett továbbá a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2021. május 27. napján jogerős 20.Bf.7781/2020/28. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a II. rendű terhelt cselekményét hamis magánokirat

felhasználása vétségének (Btk. 345. §) minősítette, a vele szemben alkalmazott intézkedést megrovásra enyhítette, és kiutasítását mellőzte. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

[3] A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás lényege a következő.

A II. rendű terhelt a kormányhivatalnál egyszerűsített honosítást kezdeményező, a köztársasági elnök által kiállított honosítási okirat megszerzésére irányuló kérelmet nyújtott be. Az II. rendű terhelt annak érdekében, hogy ezáltal a honosítási okirathoz hozzájusson, a honosításra irányuló kérelemben valótlanul állította azt, hogy érti és beszél a magyar nyelvet. Kérelme alapján a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Egyszerűsített Honosítási Igazgatóságán honosítási eljárás indult.

A külföldi Magyar Nagykövetségen a magyar nyelvtudás felüellenőrzésekor – néhány tőmondatban – önállóan nyilatkozott életkörülményeiről, amelynek során kitért arra is, hogy angoltanárként dolgozik, és nagyon keveset tud magyarul. A magyar nyelven feltett kérdésekre azonban már nem tudott válaszolni, orosz és angol nyelven kérdezett vissza, és próbálta megtudni a kérdések tartalmát. Az alapvető kérdéseket, hogy hol, mikor adta be a kérelmét, nem értette meg, így komplex, összetett beszélgetésre nem kerülhetett sor. A magyar nyelvet a II. rendű terhelt alapszínten sem beszélte.

A köztársasági elnök a II. rendű terhelt honosítási kérelmét az Alaptörvény 9. cikk (4) bekezdés i) pontja és a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény (továbbiakban: Ápt.) 6. § (1) bekezdése alapján elutasította, amely döntést a belügyminiszter ellenjegyzett.

II.

[4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a II. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára hivatkozással, a II. rendű terhelt felmentése érdekében.

[5] Indokai szerint a II. rendű terhelt a kérelmében saját véleményének hangot adva nyilatkozott akként, hogy a magyar nyelvet érti és beszél, ezért büntetőjogi felelősséggel nem tartozik. Tévedett az eljáró bíróság, amikor a II. rendű terhelt bűnösségét megállapította, mert azzal, hogy a II. rendű terhelt az egyszerűsített honosításra irányuló kérelemben bejelölte, hogy a magyar nyelvet érti és beszél, joghatás kiváltására alkalmas nyilatkozatot nem tett.

[6] Kifejtette, hogy a jogszabály nem határozza meg a nyelvtudás szintjét, de e tekintetben a konkrét kérelem sem tartalmaz objektív kritériumokat. Az erre irányuló hivatalos tájékoztatás szerint az egyszerűsített honosítást kérelmező nyelvtudását a hatóság ellenőrzi. A II. rendű terhelt nem tudta – és nem is tudhatta –, hogy nyelvtudása nem megfelelő. Amennyiben erről tudott volna, az egyszerűsített honosítás iránti kérelmét nem nyújtotta volna be. Esetében szándékosság nem állapítható meg, a hamis magánokirat felhasználásának vétségének gondatlan alakzata pedig nem bűncselekmény.

[7] Álláspontja szerint a II. rendű terhelt cselekménye nem társadalomra veszélyes, ezért a bíróság anyagi jogszabályt sértett, amikor a II. rendű terhelt büntetőjogi felelősségét megállapította. Mindezek alapján a II. rendű terhelt felmentését indítványozta.

[8] A Legfőbb Ügyészség BF.1279/2022/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.

[9] Indokai szerint a nyelvtudás fokozatának általánosan elvárható mértéke a jogszabályi rendelkezésekben objektíven nem került meghatározásra, ugyanakkor a II. rendű terhelt esetében – mivel a nyelvtudás felüellenőrzése során számára magyar nyelven feltett kérdéseket sem értette – összetett beszélgetésre nem kerülhetett sor. A nyelvismeret ezen elégtelen szintje az angol tanárként dolgozó II. rendű terhelt részéről különösen ismert kellett, hogy legyen, ezért a szándékos elkövetés megállapítására helytállóan került sor.

[10] Kifejtette, hogy nem alapos az indítvány társadalomra veszélyesség hiányára történő hivatkozása sem, mert a honosítás törvényi feltételei között a büntetlen előélet, illetve az is szerepel, hogy a kérelmező a kérelem benyújtásának időpontjában nem áll büntetőeljárás hatálya alatt, ennek okán nem méltányolható az éppen a honosítási eljárás során tanúsított büntetendő cselekmény. A kérelem alapján honosítási eljárás indult, amelynek keretében a II. rendű terhelt célja a jogokkal és kötelezettségekkel járó magyar állampolgárság megszerzésére irányult, kérelme joghatás kiváltására alkalmas volt.

[11] Álláspontja szerint a kérelem valótlanul tartalmazta a honosítás törvényi feltételei közé emelt, így relevanciával bíró nyelvismeretet, az alkalmas volt hatósági eljárás megindítására, és az eljárás közokirat elkészítésére is irányult, annak kiállítására az állampolgársági ügyben eljáró hatóság intézkedésének eredménye miatt nem került sor, ezért a Btk. 342. § (1) bekezdés c) pontja szerint minősülő közokirat-hamisítás büntette kísérleti szakaszban rekedt. A téves minősítés mellett alkalmazott intézkedés a helyes minősítés esetében is törvényes, emiatt nincs helye felülvizsgálatnak.

[12] Mindezek alapján a Pesti Központi Kerületi Bíróság 20.B.11.047/2017/112. számú és a Fővárosi Törvényszék 20.Bf.7781/2020/28. számú ítéletének a II. rendű terhelt vonatkozásában hatályban tartását indítványozta.

III.

[13] A II. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[14] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – okból terjeszthető elő. Kizárólag a Be. 648. § a)-d) pontjaiban megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[15] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.

[16] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. A Be. 659. § (1) bekezdése alapján a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[17] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vitatható. A jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[18] Nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor a II. rendű terhelt büntetőjogi felelősségét megállapította.

[19] A Btk. 342. § (1) bekezdés c) pontja szerint, aki közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlan adatot, tény vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba, büntett miatt büntetendő.

[20] A Btk. 342. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt ún. intellektuális közokirat-hamisítás akkor valósul meg, ha az elkövető közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltoztatására vagy megszűnésére vonatkozó valótlan adatot, tény vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba. Az elkövetési magatartás tehát az alakilag valódi közokirat hamis tartalommal történő kiállításában, a hivatalos személy értelmi megtévesztésében való közreműködés. Az elkövető cselekvése következtében a közokirat hatáskörében eljárva kiállító jóhiszemű személy olyan valótlan gondolati tartalmat tüntet fel az egyébként alakilag hibátlan közokiratban, amely jog vagy kötelezettség létezésére, megváltoztatására vagy megszűnésére vonatkozik. A hamisságnak tehát a közokirat bizonyító részével kell összefüggésben állnia. Ebből következően az intellektuális közokirat-hamisítás a bizonyító közokiratok vonatkozásában a közokirat azon adataira követhető el, melyeknek az alaki-tartalmi valóságát a közokirat teljes bizonyító erővel igazolja.

[21] A rendelkező közokiratok pedig attól függően válhatnak az intellektuális közokirat-hamisítás tárgyává, hogy az elkövető közreműködésével a közokiratba foglalt valótlan gondolati tartalom a közokirat olyan adatára vonatkozik-e, amelyet a rendelkező közokirat is teljes bizonyító erővel bizonyít.

[22] Az intellektuális közokirat-hamisítás szempontjából a rendelkező és bizonyító közokiratok megkülönböztetésének önmagában nincs jelentősége. Ez a bűncselekmény bármilyen rendeltetésű közokiratra nézve elkövethető, amennyiben az elkövetői közreműködés következményeként valamely jog vagy kötelezettség létezésére, megváltoztatására vagy megszűnésére vonatkozóan olyan valótlan adat, tény vagy nyilatkozat

közokiratba foglalására kerül sor, amelyet a közokirat közhitelűen bizonyít (1/2004. Büntető jogegységi határozat).

[23] A Btk. 345. §-a értelmében, aki jog vagy kötelezettség létezésének, megváltozásának vagy megszűnésének bizonyítására hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú magánokiratot felhasznál, hamis magánokirat felhasználása vétségét követi el.

[24] A bűncselekmény jogi tárgya a magánokiratokba vetett bizalomhoz fűződő társadalmi érdek, elkövetési tárgya a magánokirat, elkövetési magatartása annak felhasználása. A kialakult bírói gyakorlat szerint felhasználás alatt a hamis vagy hamisított, illetve valótlan tartalmú magánokiratnak a joghatás kiváltására, illetve előidézésére történő használatát kell érteni. Felhasználásnak minősül a bemutatás, felmutatás, hozzáférhetővé tétel, az iratokhoz történő csatolás, az átadás, vagy minden olyan tevékenység, amelynek következtében a magánokirat tartalmáról más személy tudomást szerez.

[25] Nem feltétel ugyanakkor a joghatás tényleges kiváltása, mivel az említett magatartások bármelyikével a bűncselekmény befejezett.

[26] Magánokirat esetében a joghatás kiváltása nem feltételez hatósági magatartást. A magánokirat akkor vált ki joghatást, ha jogi jelentősége van; azaz a valótlan adat miatt az okirat más jogi megítélést, más jogkövetkezményt von maga után, mint anélkül, vagy a valós adat feltűntetésével eredményezett volna (BH 2019.70., Kúria Bfv.III.751/2018.).

[27] Az elsőfokú bíróság – az ügyészi állásponttal egyezően – a II. rendű terhelt cselekményét közokirat-hamisítás büntette kísérletének minősítette. A másodfokú bíróság jogi álláspontja szerint a II. rendű terhelt azon cselekménye, hogy nyelvtudása tekintetében hamis adatot szolgáltatott, a kérelem pozitív elbírálása és a honosítási okirat kiállítása esetén sem vezetett volna ahhoz, hogy az államfő e valótlan nyilatkozatot foglalja közokiratba {Fővárosi Törvényszék 20.Bf.778/2020/28. szám [28] bekezdés}.

[28] Az Ápt. 4. §-a rögzíti a honosítás feltételeit, egyebek között feltételként határozza meg a magyar nyelvtudást, és annak igazolását.

[29] Az Ápt. végrehajtásáról szóló 125/1993. (IX. 22.) Korm. rendelet 1. § g) pontja értelmében az Ápt. 4. § (3) bekezdésére alapozott honosítási és a visszahonosítási kérelmet a 10. számú mellékleten kell előterjeszteni.

[30] Az egyszerűsített honosítási eljárások alapját képező honosítási-visszahonosítási kérelem – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényben (a továbbiakban: Pp.) meghatározott fogalmi elemek hiányában – nem minősül közokiratnak. A formanyomtatvány magánokirat (Kúria Bfv.II.711/2019/7.).

[31] Az irányadó tényállás lényege szerint a II. rendű terhelt a kormányhivatalnál egyszerűsített honosítást kezdeményező kérelmet nyújtott be, melyhez megkívánt a magyar nyelvtudás. Az angol nyelvtanárként dolgozó II. rendű terhelt annak ellenére, hogy tisztában

volt azzal, hogy a magyar nyelvet nem érti és nem beszéli, valótlanul ennek az ellenkezőjét állította. Kérelme alapján a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Egyszerűsített Honosítási Igazgatóságán honosítási eljárás indult.

[32] Az irányadó tényálláshoz tartozó, ítéletszerkesztésből adódóan az elsőfokú bíróság ítélete indokolásának más részében lévő további lényeges ténymegállapítás szerint:

- a külföldi Magyar Nagykövetségen a magyar nyelvtudás felüellenőrzésekor megállapították, hogy a II. rendű terhelt a magyar nyelvet nem érti, és nem beszéli;
- az ellenőrzés során a II. rendű terhelt néhány tömondatban önállóan kezdett nyilatkozni életkörülményeiről, elmondta, hogy angol tanárként dolgozik, és nagyon keveset tud magyarul;
- a felé magyar nyelven feltett kérdésekre válaszolni nem tudott;
- a kérdések tartalmát orosz és angol nyelven visszakérdezve próbálta megtudni;
- az alapvető kérdéseket sem értette meg, vele komplex, összetett beszélgetésre nem kerülhetett sor;
- a II. rendű terhelt a magyar nyelvet alapszinten sem beszélte {Pesti Központi Kerületi Bíróság 20.B.11.047/2017/112. számú ítélet [33] bekezdés}.

[33] Kétségtelen, hogy az egyszerűsített honosítási eljárás során szükséges nyelvismeret szintjét és mértékét jogszabály nem határozza meg, az irányadó tényállás alapján ugyanakkor nem kétséges, hogy a II. rendű terhelt a magyar nyelvet alapszinten sem értette, és nem beszélte. A feltett kérdések megértésének hiányán túl az általánosan elvárható nyelvi kommunikáció folytatására sem volt képes.

[34] Az egyébként nyelvtanárként dolgozó II. rendű terhelt nyilvánvalóan tisztában volt a magyar nyelvismerete hiányával, a magyar állampolgárság megszerzése érdekében szükséges egyszerűsített honosítási eljárás lefolytatása iránti kérelmet annak tudatában terjesztette elő, hogy a jogszabályi követelménynek nem felelt meg. Ilyen ténybeli körülmények mellett a II. rendű terhelt gondatlansága fel sem merülhet, miként az sem, hogy a II. rendű terheltnek alapos oka lett volna a cselekménye társadalomra veszélyességét érintő tévedésre.

[35] A honosítási eljárás a II. rendű terhelt által szolgáltatott azon hamis, azaz a valóságnak nem megfelelő adatra tekintettel indult meg, miszerint az előírt feltételeknek – többek között annak, hogy a magyar nyelvet érti és beszéli – megfelel.

[36] Az okirat felhasználása nyilvánvaló, hiszen az egyszerűsített honosítási eljárás a valótlan tartalmú honosítási kérelem alapján megindult.

[37] Helytállóan hivatkozott az ügyész arra, hogy a honosítási eljárás többlépcsős folyamat. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Egyszerűsített Honosítási Igazgatósága előtt induló egyszerűsített honosítási eljárások alapját a honosítási-visszahonosítási kérelem képezi, amely a már hivatkozottak szerint magánokirat.

[38] Ezt követően a hivatal állampolgársági ügyben eljáró hatóságként indokolt, a belügyminiszter által ellenjegyzett előterjesztést tesz a honosítás kérdésében hozandó köztársasági elnöki határozatra.

[39] Ezen előterjesztés késégtelenül közokiratnak minősül, miként a köztársasági elnök határozata is [rég. Pp. 195. § (1) bekezdés, 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 324. § (1) bekezdés].

[40] Az előterjesztés a hatósági eljárásban a kérelem alapján értelemszerűen kétféle lehet: a kérelmező a feltételeknek megfelel, ezáltal azt a miniszter ellenjegyzi, vagy a hatóság nemleges döntésre tesz indítványt; ennek megfelelően a köztársasági elnök honosításról határoz, vagy azt elutasítja.

[41] A hatósági eljárás során tehát két külön közokirat is születik, előbb egy (indokolt, ellenjegyzett) előterjesztés, majd a köztársasági elnök határozata.

[42] Az irányadó tényállás jelen ügyben – a váddal egyezően – azt is tartalmazza, hogy a köztársasági elnök a II. rendű terhelt honosítási kérelmét az Alaptörvény 9. cikk (4) bekezdés i) pontja és az Ápt. 6. § (1) bekezdése alapján elutasította, amely döntést a belügyminiszter ellenjegyzett.

[43] A honosítási kérelem benyújtását követő hatósági eljárásban tehát az ellenőrzés során a II. rendű terhelt nyelvismeretének (feltételek) hiánya a hatóság, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Egyszerűsített Honosítási Igazgatósága számára már az előtt egyértelművé vált, hogy a folyamat további szakaszba lépett volna.

[44] A nyelvismeretre vonatkozó valótlan adatot a II. rendű terhelt honosítási kérelme tartalmazta, ennek alapján a hatósági eljárás megindult, ennek célja nyilvánvalóan közokirat elkészítésére irányult, valótlan tartalmú előterjesztésre pedig azért nem került sor, mert a hamis adatra vonatkozó állításra a hatósági eljárásban fény derült. Ezáltal a cselekmény kísérleti szakban maradt.

[45] Nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor a II. rendű terhelt bűnösségét megállapította, a cselekmény törvényes minősítése a kifejtettek alapján a Btk. 342. § (1) bekezdés c) pontja szerinti közokirat-hamisítás büntetetének kísérlete.

[46] A helyes minősítés figyelembevételével az eljáró bíróság által alkalmazott intézkedés nem törvénysértő.

[47] Ekként a Kúria – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a Be. 662. § (1) bekezdése alapján a megtámadott határozatot a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

[48] A felülvizsgálati eljárás során felmerült bűnügyi költség viseléséről a Be. 664. § (1) bekezdés 2. fordulata alapján rendelkezett.

IV.

[49] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[50] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2023. május 23.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Varga Eszter s.k. bíró, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. bíró